

אין עוד מלבדו
על יחיד ומיוחד

בית שלמה

פרקי אבות ה' השנים כסא ודארץ להם רגלי אי זה בית אשר תבנו לי ויא זה מקום מנוחתי

פרשת לך-לך
תשפ"ג

גליון 312

נא לשמור על קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת התפילה וקריאת התורה

בס"ד

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לעילוי נשמות

מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא
מור"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה דב
הרה"ק רבי משולם זושא ב"ר אהרן יוסף
הרה"ק שלמה דוד יהושע הי"ד מסלונים
ב"ר אברהם
הרה"ק רבי שמעון אשכנזי אב"ד
דאבראמיל ב"ר אברהם
רבי אשר ב"ר יחיאל (הרא"ש)
הרה"ק רבי אברהם משה ב"ר צבי
הרה"ק רבי יוסף הלוי רוטנברג
גור בן יעקב משבטי י-ה
הרה"ק רבי דב בעריש וויינפלד
מטשעבין ב"ר יעקלי
מתושלח בן חנוך
רחל אמנו
בנימין בן יעקב משבטי י-ה
הרה"ק רבי מנחם נחום מצ'רנוביל ב"ר
צבי
הרה"ק רבי אברהם ב"ר יצחק מתתיהו
מסלונים

לקבלת גליון זה למייל שלהו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" (י"ב, א')

ניתן בס"ד להסביר כי ל"ך ל"ך העולה בגימטריא מאה רומז כי הקב"ה מבקש מאברהם שיעשה כדבריו מאה אחוז ושיעמוד בכל הנסיונות לכבודו יתברך וכן ניתן לפרש כי הציווי לך לך מורה כי אברהם היה עושה פעולות לכבוד ה' גם לפני שהקב"ה אמר לו לך לך ומבקש ממנו הקב"ה תוסיף עוד מאה בחינת לך לך כי אינו דומה לשונה מאה פעמים לשונה מאה ואחד וכן אנו מוצאים אצל יצחק אבינו וימצא מאה שערים שכן הוא עשה פעולה פעם אחת ועליה התווספו עוד מאה פעמים

ויאמר לאברהם ידע תדע פי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדים יעשו אותם ארבע מאות שנה" (ט"ו, י"ג)

רש"י - כי גר יהיה זרעך. משנלד יצחק עד שיצאו ישראל ממצרים ארבע מאות שנה. כיצד, יצחק בן ששים שנה כשנלד יעקב. ויעקב כשירד למצרים אמר ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה, הרי מאה ותשעים, ובמצרים היו מאתיים ועשר כמנין רדו, הרי ארבע מאות שנה. ואם תאמר במצרים היו ארבע מאות, הרי קהת מיורדי מצרים היה, צא וחשוב שנותיו של קהת, ושל עמרם, ושמונים של משה שהיה כשיצאו ישראל ממצרים, אין אתה מוצא אלא שלש מאות וחמשים, ואתה צריך להוציא מהן כל השנים שחי קהת אחר לידת עמרם, ושחי עמרם אחר לידת משה

ידור רביעי וישבו הנה פי לא שלם עון האמרי עד הנה" (ט"ו, ט"ז)

רש"י - ודור רביעי. לאחר שיגלו למצרים יהיו שם שלשה דורות, והרביעי ישבו לארץ הזאת, לפי שבארץ כנען היה מדבר עמו וכתר ברית זו, כדכתיב לתת לך את הארץ הזאת לרשתה, וכן היה. יעקב ירד למצרים. צא וחשוב דורותיו יהודה, פרץ, חצרון, וכלב בן חצרון מבאי הארץ היה אך ניתן גם לפרש בנוסף כי הדברים באים לחדד עוד יותר את פירושו של רש"י שכן ידוע שבשט לוי לא השתעבד במצרים ובא רש"י לומר שאע"פ שהם לא השתעבדו בכל זאת אנו סופרים ע"י את שנות "הגר יהיה זרעך" ולכן גם אצל יצחק אע"פ שלא היה משועבד אלא רק גר בארץ לא לו בכל זאת גם שנותיו נספרים בתוך הארבע מאות שנה ואילו ודור רביעי ישבו הנה מדבר גם על הגאולה העתידית שתבוא בעזרת ה' וידוע כי משיח בן דוד מגיע משבט יהודה ע"כ משתמש רש"י לעניין הגאולה העתידית של דור רביעי ישבו הנה בשבטו של יהודה לרמוז בכך על משיח בן דוד שיבוא במהרה בימינו אמן משבט יהודה

"את הקיני ואת הקנזי ואת הקדמוני" (ט"ו, י"ט)

רש"י - את הקיני. עשר אומות יש כאן ולא נתן להם אלא שבעה גוים, והשלשה אדום ומואב ועמון, והם קיני קנזי וקדמוני עתידים להיות ירשה לעתיד, שנאמר אדום ומואב משלוח ידם ובני עמון משמעתם וניתן לראות רמז בשמות האומות קיני זהו אדום זרע עשוי שעוסק ברציחה שזהו מעשהו הקדמון של קין קנזי זהו מואב נוטריקון קניין זקני שכן מואב יצא מסבו לוט ולשון קניין הולך על הלידה כמו שאמרה חוה לאחר לידת קין קניתי איש את ה' קדמוני זהו עמון שבו נרמז כי הוא נולד לאחר שהקדימה האחות הבכירה את הצעירה במעשה בנות לוט וגם הוא רומז על העניין שגם הוא כמו זה שהקדימו בפס' הקנזי בא מסבו

"ולא יקרא עוד את שמך אברהם ויהיה שמך אברהם פי אב המון גוים נתתיך" (י"ז, ה)

רש"י - כי אב המון גוים. לשון נוטריקון של שמו. ור"ש שהיתה בו בתחילה, שלא היה אב אלא לארם שהוא מקומו ועכשיו אב לכל העולם, לא זוה ממקומה, שאף יו"ד של שרי נתרעמה על השכינה עד שנתוספה ליהושע, שנאמר (במדבר יג טז) ויקרא משה להושע בן נון יהושע וידוע כי העולם הזה נברא באות ה"א ועולם הבא ביו"ד וזהו שהוסיף הקב"ה לאברהם את האות ה"א לשמו הרומז על עולם הזה שבזה הוא מראה כי אברהם נהיה אב לכול העולם הזה וכן אצל שרי שנתוספה לה האות ה"א כנ"ל ואילו הי"ד נשמרה לעתיד לבוא כמו שנאמר בזכות נשים צדקניות נגאלנו ובזכות נשים צדקניות נגאל

משנת הצדיק - הרה"ק רבי מנחם נחום מצ'רנוביל זצוק"ל זי"ע - י"א מרחשוון

רבי מנחם נחום מטש'רנוביל נולד בשנת ת"צ (1730). לאביו רבי צבי בן רבי נחום גאון בגארנינסק בעודנו ילד נתייתם מאביו, ובחינוכו טיפל דודו רבי נחום, אחי אביו. דודו הכיר בכישרונותיו המעולים של הנער ושלחו ללמוד תורה באחת הישיבות המהוללות בליטא, בה הצטיין ביותר והיה בין בחירי התלמידים.

כשהתבגר ונשא אישה עבד כמלמד, מקצוע שאפשר לו גם להקדיש מעתותיו לתורה, להרחיב את ידיעותיו ולקנות בה שלמות. רבי נחום לא מצא את סיפוקו בלמוד הנגלה, נפשו נמשכה אחר תורת הרז. התעמק בקבלת האר"י ותלמידיו, ואף התחיל לנהוג כמותם בחיים, בענייני גופו ובסיגופיו. כשנתפרסם הבעש"ט, ושיטתו החדשה נודעה ברבים, נסע למיזבוז' בכדי לתהות על קנקנו של המורה החדש. מאז ביקרו הראשון הפך לתלמידו, ועם פטירת הבעש"ט קיבל עליו את מרות המגיד ממזריטש

הצדיק רבי מנחם נחום נקרא בשם טברסקי. על מקור השם מספרים חסידים סיפור זה: בתקופתו חיבה ממשלת רוסיה את נתיניה לקבוע לעצמם שמות משפחה. בשעה שבאו נציגי השלטון לביתו של ר' נחום וצ"ל לבחור לו שם משפחה היה מכוון ליבו לטבריה הקדושה, שבה נטעו תלמידי המגיד ממזריטש ובראשם רבי מנחם מנדל מוויטבסק ז"ל, את אילן החסידות בארץ ישראל, והמגיד מטשרנוביל כינה עצמו על שם המרכז החסידי החדש טברסקי. רבי נחום ניחן בכישרון דרשני מובהק, והוא העמידו לשרות התנועה החסידית להפיץ את רעיונותיה ברבים. סובב בערים ובכפרים, ובנועם מדברותיו והליכותיו בקדושה רכש לבבות לתורת הבעש"ט. בנסיעותיו אלה שם לבו גם למצבם הכלכלי והרוחני של אחינו, ובמיטב יכולתו עשה לתיקונן ושיפורן. צדיקי דורו המפורסמים העריצוהו מאוד ר' לוי יצחק מברדיטשוב וצ"ל כותב על המגיד מטשרנוביל בהסכמתו לספרו "מאור עינים" "איש אלקי מהי מנחם נחום מק"ק טשרנוביל, שיפרצו מעיינות חכמתו. הקדוש ר' משולם זושא מאניפולי כתב עליו: "הרב המפורסם... הישיש איש אלקי מהי מנחם נחום מטשרנוביל על אף היותו עני מרוד עסק תמיד בצדקה ואת פרוטותיו האחרונות הוציא לעניים ובייחוד למצוות פדיון שבויים, בה דבק דבקות יתירה. גם בשמשו כרב בקהילת טשרנוביל חי בעוני, אולם תמימותו, ענוותנותו ויחסו הנפשי לזולת שימשו מופת לרבים. ביום י"א מרחשוון שנת תקנ"ח (1797) נפטר רבי נחום בטשרנוביל, ושם מנוחתו כבוד. עוד באותה שנה הופיע בברדיטשוב ספרו הקטן "ישמח לב", ובסלאוויטא ספרו הגדול "מאור עינים", שעשה רושם רב בעולם החסידות. את מקומו ירש בנו רבי מרדכי, יוצר שושלת טשרנוביל המפוארה.

סיפר רבי מנחם נחום שפעם אחת התאכסן בבית אחד והחל לומר תיקון חצות ומתוך צער עז על החורבן החל לבכות בדמעות שלישי. הפונדקאי היהודי, שהיה בור ועם הארץ, שמע קול בני מזרחו של האורח נשוא הפנים ורץ בבהלה לראות מה קרה לאורחו. להפתעתו ראה את הרב יושב על הארץ ומקונן מרות. "כבוד הרב", שאל הכפרי, "מה אני יכול לעזור לך?" הרב הפסיק לרגע וענה לו שהוא מתאבל על חורבן ירושלים. "ירושלים נחרבה!?" הודיעו הכפרי, "מתני?" דקות ארוכות הסביר לו הרב שהוא מתאבל על חורבן בית המקדש שאירע לפני אלפיים שנה, והוא מתפלל שמישיח צדקנו יבוא ויוציאנו מן הגלות היישר לירושלים.

הפונדקאי רץ לחדר השינה שלו וסיפר לאשתו את אשר אמר הרב. הכפרית, תמימה לא פחות מבעלה, שמעה וענתה: "לך אמור לרב, שיש לנו כאן עינים, פרות ותרנגולים שרכשנו ביזע ובעמל רב. לא נוכל להותיר כאן הכל ולעלות סתם כך לירושלים. איני רוצה שמישיח יבוא". הכפרי חזר לחדרו של הרב והבהיר את עמדתה הנחרצת של הכפרית שלו על ביאת המשיח.

הרבי שהבין את עומק הבורות וחוסר הידע היהודי של בני הזוג, לא גער בכפרי. מצחו נחרש קמטים ועיניו הפיקו חמלה והוא שיגר את הכפרי עם תשובה מנומקת לפונדקאית: "הרי מפעם לפעם מתנפלים עליכם הטטרים (גויים שהיו מזיקים) אמור לאשתך שכשיבוא משיח לא תסבלו מן הטטרים. אי לכך, כדאי לה לרצות בבואו". הכפרי חזר לרעייתו והשיב את תשובתו של הרב. אשתו האזינה בתשומת לב ואז השיבה תשובה ניצחת: "אמור לרבי שלך, שהמשיח יקח את הטטרים לירושלים שלא יציקו לנו ואותנו יותיר פה..."

סיפור זה היה מספר רבי מנחם נחום בעצמו במהלך השנים שלאחר מכן, ברצותו להמחיש עד כמה מנותקים היו יהודים מאמונתם. "אם היינו מחכים לביאת המשיח כדבעי", סיים הרב את דבריו, "היה הוא מגיע לגאלנו כבר".

דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

מאור עינים – הרה"ק מנחם נחום ב"ר צבי מצ'רנוביל זצוק"ל זי"ע

"וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כְּאִשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵי ה' וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט" (י"ב, ב')

גדול מחברו יצרו גדול ממנו ומכשילו בדברים דקים ושם צריך יותר לשמור את עצמו מן היצר כי שם בקל יוכל לפתותו ח"ו בדברים דקים אשר אי אפשר להרגיש כי סביבו נשערה מאד וצריך שמירה מעולה להיזהר שלא יחטא ח"ו אף כחוט השער'

כי קיים הצדיק את כל הנ"ל וילך איתו לוט ואיתא במדרש הנעלם אברם הוא הנשמה ולוט הוא היצה"ר והנה בהיות הצדיק הולך ממדרגה למדרגה גם היצה"ר הולך איתו עמו כי גם שבטל התאוות הגשמיות ובא אל מדרגה גדולה גם שם היצה"ר מפתהו כי מי שהוא

"וַיֵּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ מֵאֶרֶץ צֹרְנָה וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲרָאֵךְ" (י"ב, א')

דיבור רק דברי תורה שנשמע מלשון ודברת בס' כו' אך הפי' הוא כך ודברת בס' ר"ל כל מה שתדבר תאמין שאתה מדבר עם התורה שדיבורך הוא עולם הדיבור כ"ב אותיות התורה כנ"ל וכשמדבר בהנהגת העולם אל יחוש כי באוריתא ברא קב"ה עלמא ובאורייתא מתנהג עלמא שכל העולמות מתנהגים ע"י כ"ב אותיות התורה עולם הדיבור רק שיאמין זה כנ"ל אבל כשמדבר לא לשום הנהגת העולם זהו נקרא דברים בטלים והוא ג"כ אמרו רז"ל וכל מעשיך יהיו לשם שמים כי בחי' הנ"ל השוכן בתחתונים שאנו קורין שכינה שהוא השם אדני"י ב"ה שמלוּבש בכל דבר נקרא שם והשם הוי"ה ב"ה נק' שמים מלשון בהירות והוא לשם שמים היינו לייחד שני הבחי' הנ"ל כמבואר אצלנו כמה פעמים והוא לך לך פירש"י להנאתך ולטובתך שלכאורה קשה למה פתח לו הש"י שיעשה זאת בשביל פניה להנאתו ולטובתו כי בלא זה בוודאי היה עושה רצון הש"י אך הש"י לימד אותו איך לעבדו ואמר לו לך לך פי' אפילו מה שאתה עושה דבר שהוא לך להנאתך ולטובתך יהיה לך בזה ג"כ הילוך אל הש"י שכל מעשיך יהיו לשם שמים כנ"ל

לך לך פירש"י להנאתך לטובתך הנה ארז"ל על הפסוק האמנם אלם צדק תדברון וגו' מה יעשה אדם בעוה"ז ישים עצמו כאלם יכול אף בדברי תורה ת"ל צדק תדברון דנדע מ"ש אדני שפתי תפתח כי הבורא ב"ה מלא כל הארץ כבודו לית אתר פנוי מינה אך שכבודו הוא לשון לבושים כנדע שהוא ית' מלוּבש בכל דבר ובחי' זו נקרא שכינה ששוכן בכל דבר והוא השם אדני"י ב"ה וב"ש ונקרא ג"כ עולם הדיבור כי בדבר ה' שמים נעשו ובאורייתא ברא הקב"ה עלמא דהיינו בעשרים ושתיים אותיות התורה עולם הדיבור נבראו כל הנבראים ואיתא בספר יצירה קבען בפה האדם והוא אדני"י שפתי תפתח ולכן ארז"ל ששקול לשון הרע כנגד ע"ז וכו' כי כשמדבר לשון הרע אינו מאמין שדיבורו הוא עולם הדיבור מידת אדנותו והוא אשר אמרו ללשונו נגביר שפתינו איתנו מי אדון לנו כמבואר אצלנו במ"א והוא ישים עצמו כאלם פי' עצמיותו דהיינו שלא ידבר שום דיבור רק שיאמין שמחמת עצמו הוא אדני"י כנ"ל ואמר יכול אף בדברי תורה לא ילמד רק שיאמין כנ"ל ת"ל צדק תדברון מצווה ללמוד אף שלא לשמה והוא שארז"ל השח שיחה בטלה עובר בעשה שנאמר ודברת בס' ולא בדברים בטלים ולכאורה איך אפשר שלא ידבר שום

סגולה לפרנסה – אמונה ביכולת של הקב"ה לעשות הכל וע"י כך להיות בשמחה

"וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל פְּנָיו וַיִּצְחַק וַיֵּאמֶר בְּלִבּוֹ הֲלֹכֵן מֵאַה שְׁנָה יוֹלֵד וְאִם שְׂרָה הִבֵּת תִּשְׁעִים שְׁנָה תֵּלֵד" (י"ז, י"ז)

רש"י – ויפל אברהם על פניו ויצחק. זה תירגם אנקלוס וחדו, לשון שמחה, ושל שרה לשון מחוך. למדת שאברהם האמין ושמת, ושרה לא האמינה ולגלגה. וזהו שהקפיד הקדוש ברוך הוא על שרה ולא הקפיד על אברהם

אברהם לעשות דברים זהו שנאמר ותצחק בקרבה על מצבה ואדני זקן על מצבו של אברהם ולכן הקב"ה הקפיד על שרה ולא על אברהם ומכאן יש לנו בניהם של קדושים אלו ללמוד כי על האדם להיות בשמחה אמיתית ע"י שנאמין שיש יכולת ביד הקב"ה לעשות הכל ואין להאמין ח"ו בכוחנו ועצם ידינו

וניתן לראות רמז לדבר שאצל אברהם הצחוק היה משמחה שכן לפני כן נכתב ויפל אברהם על פניו רמז לענווה כמו שאדם שומע תשבוה ומוריד את ראשו מענווה וצניעות ולכן אצל בעל הענווה נמצאת השמחה בחינת איזה הוא עשיר השמח בחלקו מה שהן כן אצל שרה נכתב (י"ח, י"ב) "וַתִּצְחַק שְׂרָה בְּקִרְבָּהּ לְאָמֵר אֲחֵרֵי בְלִתִּי הֵיטָה לִּי עֶדְנָה וְאֵדְנִי יָקָן" שמשמע כי היא תלתה את הכל ביכולת שלה ושל